

„a Kőszeghy”

1. Kőszeghy Elemér fő művének, a mo.-i →ötvösjegyeket feldolgozó, máig alapvető munkájának beceneve. Nem ismeretlen jelenség, hogy egy különösen fontos szakmunka szerzőjének, szerkesztőjének nevét veszi föl címűl. A festőként is képzett Kőszeghy (Winkler) Elemér (1882–1954) a 20. sz. elejétől publikálta gyűjtésének eredményeit az *Archaeológiai Értesítőben* és a *Múzeumi és Könyvtári Értesítőben*. Összefoglaló, kétnyelvű (magyar és német) művében a levéltári források adatait, a köz- és magángyűjtemények több ezer tárgyát dolgozta fel. Jegykönyvének rendszere, felépítése Marc Rosenberg munkáját követi: az alfabetikus rendbe sorolt városok hitelesítő jegyei után a mesterek kronologikus rendbe sorolt mesterjegyei következnek. Kőszeghy Elemér a jegyképeket a 19–20. sz.-i kiállításokon, a műkereskedelemben szerepelt és publikált tárgyak, a történelmi Mo. köz- és egyházi gyűjteményei ötvösműveinek vizsgálatával gyűjtötte össze. ~ így a mo.-i közép- és újkori →ötvösség mindmáig legteljesebb katalógusa és a mo.-i műgyűjtés fontos dokumentuma is egyben. Kőszeghy Elemér 1934–46 között az Iparművészeti Múzeum igazgatója volt; kézírathagyatéka az intézmény adattárába került.

2. Lásd még: ☞ Kőszeghy Péter.

Irod.: K. WINKLER Elemér, A kutatás némi módjai az ötvösség történetében, AÉ, 31(1911); Uő, Pozsonyi ötvösjegyek, Múzeumi és Könyvtári Értesítő; Marc ROSENBERG, Die Goldschmiede Merkezeichen, I–IV, Frankfurt am Main–Berlin, 1922–28; KŐSZEGHY Elemér, Magyarországi ötvösjegyek a középkortól 1867-ig. Merkezeichen der Goldschmiede Ungarns vom Mittelalter bis 1867, Bp., 1936.

Kiss Erika

Kőszeghy Péter (Bp., 1951. szept. 26.)

Irodalomtörténész, művelődéstörténész, tanár, könyvkiadó. Édesapja Kőszeghy László, édesanyja Bíró Erzsébet. Nős, két gyermek apja.

Bp.-en végezte alap- és középfokú tanulmányait, 1958–66 között a Sziget,

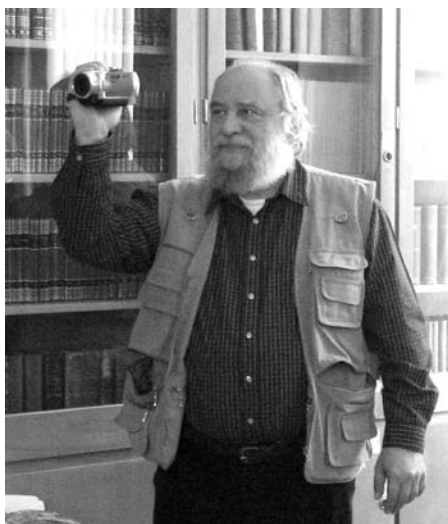
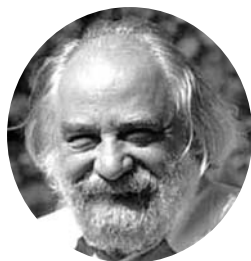
majd a Práter utcai Általános Iskolában, 1966–70-ben a Berzsenyi Dániel Gimnázium matematika–fizika tagozatán tanult. 1970–71-ben programozó matematikusként dolgozott. 1972–74-ben a szegedi Juhász Gyula Tanítóképző Főiskola hallgatója volt matematika–kémia szakon. Egyetemi tanulmányait 1974-ben kezdte, előbb Szegeden a József Attila Tudományegyetem, majd Bp.-en az ELTE Bölcsészettudományi Karán tanult, 1979-ben szerzett diplomát magyartörténelem szakon. 1979–81-ben a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola tanára. 1980–84-ben az MTA Irodalomtudományi Intézetében tanári ösztöndíjas, 1984 óta ugyanitt tudományos munkatárs a Reneszánsz–barokk-kutató Csoportban, ill. a Reneszánsz Osztályon. Bekapcsolódott a Klaniczay Tibor (1923–1992) által létrehozott Nemzetközi Hungarológiai Társaság (a későbbi Magyarágtudományi Társaság) munkájába. Az 1981-ben, Bp.-en megtartott első Hungarológiai Kongresszus szervezőtitkára. Emellett magyar nyelvtanár a Nemzetközi Előkészítő Intézetben, szakkollégiumi tanár az Eötvös József Kollégiumban. 1981-ben megházasodott. 1981–84 között feleségével, Pongrácz Máriával együtt Vietnamban dolgozott, a Hanoi Egyetem magyar nyelvi lektorátusát vezette. 1985-től 1998-ig a Magyar Képzőművészeti Egyetem tanár, 1991–95-ben ugyanott tanszékvezető egyetemi docens. 1990–91-ben a Petőfi Irodalmi Múzeum főigazgató-helyettese. 1990-ben Láng Józseffel megalapítja az Argumentum Könyvkiadót, majd abból kiválva 1991-ben létrehozza a Balassi Kiadót. A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének elnökségi tagja. Részt vesz az MTA Textológiai Munkabizottságának és Művelődéstörténeti Bizottságának munkájában. 2007-ben fél esztendő telt a finno-i Jyväskylä egyetemén.

1987 óta az Irodalomtudományi Intézet *Bibliotheca Hungarica Antiqua* c. hasonmássorozatának szerkesztője. 1992 óta szerkeszti a Balassi Kiadó *Régi Magyar Könyvtár*; 2001 óta a *Történelmi Források* c. sorozatát. Az *Irodalomtörté-*

neti Közlemények szerkesztőbizottságának tagja, 1993–94 között a folyóirat felelős szerkesztője. A 2003 óta megjelenő *Magyar Művelődéstörténeti Lexikon* (MAMŰL) főszerkesztője. Fő kutatási területe Balassi Bálint élete és művei – doktori értekezésének témája is Balassi életrajza –, valamint a 16–17. sz. mo.-i irodalma és művelődéstörténete. Könyveket ír, tudományos folyóiratokban publikál, hasonmásokat gondoz, régi magyar irodalmi szövegeket rendez sajtó alá, köteteket és sorozatokat szerkeszt; hazai és külföldi szakmai konferenciák rendezője és résztvevője; emellett a tudományos ismeretterjesztést is feladatának tekinti. Néhány szépirodalmi írás is kikerült a tolla alól. Szenvedélye a fényképezés.

Források: *Kortárs magyar írók 1945–1997. Bibliográfia és fotótár; második kötet, K–Z*, szerk. F. ALMÁSI Éva, Bp., 2000; *ÚMIL*, II, 2000 (PINTÉR Márta Zsuzsanna); *Who is Who Magyarországon*, alapította Ralph HÜBNER, kiegészítő kötet, Svájc, 2004; *Ki kicsoda*, 2009, szerk. HERMANN Péter, Bp., 2008.

Fő műve: *Magyar Művelődéstörténeti Lexikon*, I–XII, főszerk. K. P., Bp., 2003–2011.

Tudományos művei: *Balassi verseinek egy ismeretlen kiadásáról*, ItK, 1976; *Balassi Bálint költői szótárának kérdései*, in *Régi magyar irodalmunk és európai háttere*, szerk. BARTÓK István, MONOK István, Szeged, 1980; *XVI. századi magyar versek textológiai problémáiról*, ItK, 88(1984); *A Balassi-szöveg hagyomány néhány kérdéséről*, ItK, 1985; *A „virágnyelv” funkciója korai verseinkben*, in *A magyar vers. Az I. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus előadásai 1981. augusztus 10–14.*, szerk. BÉLÁDI Miklós, JANKOVICS József, NYERGES Judit, Bp., 1985; *Tótfalusi Kis Miklós*, ItK, 90(1986); *A reneszánsz és a barokk kora, 1550–1750*, kiáll. kat., PIM, Bp., 1986 (HORVÁTH Ivánnal); *Horváth Iván: Balassi költészete történeti poétikai megközelítésben*, (Bp., 1982), ItK, 1987–88 (vitacikk); *Balassi Bálint költészete: hagyomány és újítás*, in *Hagyomány és ismeretközlés. Salgótarján, 1986. november 14–15.*, Salgótarján, 1988; *Megjegyzések Horváth Iván, Egy vita elhárítása* című cikkéhez, ItK, 1989; *A zayugróci levéltár verses kézíratairól*, ItK, 93(1989); *A népiesség fogalma az irodalomtudományban*, in *A magyar nyelv és kultúra a Duna völgyében*, I, Bp.–Bécs, 1989; *A megörzendő múlt. A Kulturális és történelmi emlékeink feltárása, nyilvántartása és kiadása* című kutatási program tevékenysége és az általa támogatott forráskiadványok jegyzéke, 1983–1990, összeáll. K. P., PETNEKI Áron, SCHULCZ Katalin, Bp., 1990; *Irodalom és művészetek a kezdetektől a XVIII. század elejéig*, in *A magyarságtudomány kézikönyve*, szerk. KÓSA László, Bp., 1991; *Balassi mitológiája, avagy az első költő*, ItK, 98(1994); *Literatur und Künste von den Anfängen bis zum Beginn des 18. Jahrhunderts*, in *Die Ungarn, ihre Geschichte und Kultur*, Hrsg. László KÓSA, Bp., 1994; *Ki volt Balassi Céliája?*, in *Klaniczay-emlékkönyv*, szerk. JANKOVICS József, Bp., 1994; *Komlowszki Tibor (1929–*

1996), ItK, 100(1996); *Tükör, fátyol, felhő, éji folyó csillaga*, in *Csonka Ferenc 80. születése napjára*, 1996. április 3., Bp., 1996; *Literature and the Arts from the Beginnings to the 18th Century*, in *A Companion to Hungarian Studies*, ed. László KÓSA, Bp., 1999; *Balassi Bálint és Imre*, in *Jankovics József 50. születésnapjára*, 1999. március 10., Bp., 1999; *Apácák szökésben, avagy Balassa Mária Viktória nyomorúsága*, in *Visszapillantó tükör. Tanulmányok Lukácsy Sándor 75. születésnapjára*, szerk. KERÉNYI Ferenc, KECSKEMÉTI Gábor, Bp., 2000; *Utószó*, in *HELTAI Gáspár, Háló*, szöveg gond. TAMÁS Zsuzsanna, Bp., 2000 (Millenniumi Könyvtár); *Balassi Bálint költészete: hagyomány és újítás*, in „Lux Pannoniae” Esztergom az ezeréves kulturális metropolis. Konferencia, 2000. június 15–16–17., szerk. HORVÁTH István, Esztergom, 2001; *Gyulai F. Márton: Magyarország pusztulásáról*, in *Ritoók Zsigmondné Szalay Ágnes 70. születésnapjára*, 2001. június 13., Bp., 2001; *Theagenes und Charikleia: der erste ungarische (Vers)Roman*, in *Der Mythos von Amor und Psyche in der europäischen Renaissance*, Hrsg. József JANKOVICS, S. Katalin NÉMETH, Bp., 2002; *Az aenigmatikus aenigma*, in *Fata libelli. A nyolcvanéves Borsa Gedeon köszöntésére írták barátai és tanítványai*, szerk. P. VÁSÁRHELYI Judit, Bp., 2003; *Balassi Bálint*, in *MAMŰL*, I, 2003; *A humor a 16–17. századi magyar irodalomban*, Bárka, 11(2003), 5. sz.; *Szemüveget Balassinak?*, in *Szabó G. Zoltán 60. születésnapjára*, 2003. április 9., Bp., 2003; *barokk irodalom*, in *MAMŰL*, I, 2003; *Esterházy (I.) Pál*, in *MAMŰL*, II, 2004; *Balassi Bálint (Zólyom, 1554. október 20.–Esztergom, 1594. május 30.)*, in *Nemzeti évfordulóink 2004*, 1(2004), 1. sz.; *Balassi és a legfőbb hatalom, avagy Balassi teológiája*, *Hungarologische Beiträge*, 15, Universität Jyväskylä, 2004; *Balassi Bálint élete – Balassi Szép magyar komédiájának tréfái*, in *Balassi Bálint és kora*, Bp., 2004; *A kanonizáció állomásai, avagy Balassi az első költő*, *Gömörország*, 5(2004), 3. sz.; *hitvita*, in *MAMŰL*, IV, 2005; *humanizmus*, in *MAMŰL*, IV, 2005 (JANKOVITS Lászlóval, KULCSÁR Péterrel és SAJÓ Tamással); *Balassi Bálint Füves kertecskéjéről*, kísérő tanulmány, in *BHA* 39, id. kiad., 2006;

Balassi és a teológia, in *A szerelem költői. Konferencia Balassi Bálint születésének ötödfélszázadik, Gyöngyösi István halálának háromszázadik évfordulóján. Sárospatak, 2004. május 26–29.*, szerk. SZENTMÁRTONI SZABÓ Géza, Bp., 2007; *Egy nemesi család a politika hullámerésében – Balassi juhásztánca*, Élet és Tudomány, 62(2007), 37. sz.; *Magyar Alkibiadés. Balassi Bálint élete*, Jyváskylä, 2007; *Balassi Bálint Füves kertcskéje*, Studia Litteraria, (2007), 45. sz.; *lovagi kultúra*, in MAMÚL, VII, 2007 (VESZPRÉMY Lászlóval és VIZKELETY Andrással); *Balassi Bálint. Magyar Alkibiadész*, Bp., 2008; *Balassi Bálint záloglevele 1585-ből*, in *A Stollwerk. Stoll Béla 80. születésnapjára, 2008. február 15.*, Bp., 2008; *A gonosz nagybácsi, avagy Balassi Bálint és Balassa András*, in „Mielz valt mesure que ne fait estultie”. *A hatvanéves Horváth Iván tiszteletére*, szerk. BARTÓK István és mások, Bp., 2008; *művésztpártolás*, in MAMÚL, VIII, 2008 (SZÉPHELYI F. Györggyel); *A titokzatos SOLVIROGRAM*, Korunk, 2008, 7. sz.; *Balassi Bálint Báthory István udvarában*, Forrás, 40(2008); *Balassi Bálint (1554–1594)*, Pozsony, 2009; *Lemista töprengések. Balassi istenes énekeinek kiadásairól*, in *Humanizmus és gratuláció. Szolgáltatomat ajánlom a 60 éves Jankovics Józsefnek*, Bp., 2009; *Telegdi Kata? Verses? Levele?*, in *Erdély reneszánsza*, I, Kolozsvár, 2009 (JANKOVICS Józseffel); *Énekvess/szövegvers – a vers létmódja*, in *Ghesaurus*, 2010; *Kinek a lánya? Kinek a verse?*, in „Ez világ, mint egy kert...”. *Tanulmányok Galavics Géza tiszteletére*, szerk. BUBRYÁK Orsolya, Bp., 2010; *Művészettörténet kontra irodalomtörténet*, Enigma 16(2009), no. 61 [Marosi Ernő 70. születésnapjára]; *A régi magyaros esete a posztmodernnel*, in *Septempunctata. Tanulmányok Petrőczy Éva hatvanadik születésnapjára*, szerk. PÉNZES Tiborc Szabolcs, <http://rec.iti.mta.hu/rec.iti/Members/szerk/septempunctata/16-Septempunctata-139-170-koszeghy.pdf>; *Szokoli Miklós*, in MAMÚL, XI, 2011.

Szövegkiadások: HELTAI Gáspár, *Háló*, Bp., 1979 (Tallózó); Gyarmati BALASSI Bálint *Énekei*, Bp., 1986 ([SZENTMÁRTONI] SZABÓ Gézával); BALASSI Bálint, *Szép magyar komédia*, Bp., 1990 ([SZENTMÁRTONI] SZABÓ Gézával);

BALASSI Bálint *Versei*, Bp., 1993 és 1994 (Régi Magyar Könyvtár. Források, 4) ([SZENTMÁRTONI] SZABÓ Gézával); *Balassa-kódex*, a faksimile szövegét közzé teszi K. P., betűhív átiratát VADAI István, Bp., 1994; CZOBOR Mihály[?], *Theagenes és Chariclia*, Bp., 1996 (RMKT, 10); *Régi magyar irodalmi szöveggyűjtemény*, I, *Humanizmus*, Bp., 1998 (ÁCS Pállal és JANKOVICS Józseffel); CSAKTORNyai Mátyás, *Gróbián*, Bp., 1999 (Régi Magyar Könyvtár. Források, 9); Balassi Bálint *Összes versei*, Bp., 1999 (Millenniumi Könyvtár, 33) (SZENTMÁRTONI SZABÓ Gézával); Uő, *Szép magyar komédia*, Bp., 1999 (Millenniumi Könyvtár, 34) (SZENTMÁRTONI SZABÓ Gézával); Uő *Összes versei. Szép magyar komédia*, Bp., 1999 (Osiris diákkönyvtár) (SZENTMÁRTONI SZABÓ Gézával); *Régi magyar irodalmi szöveggyűjtemény*, II, *A 16. század magyar nyelvű világi irodalma*, Bp., 2000 (JANKOVICS Józseffel és SZENTMÁRTONI SZABÓ Gézával); BALASSI Bálint *Összes művei*, Bp., 2004 (Osiris Klasszikusok); Uő, *Beteg lelkeknek való füves kertcske. Krakkó, 1572*, hasonmás, Bp., 2006 (BHA 39); Uő, *Beteg lelkeknek való füves kertcske*, Bp., 2006 (modern helyesírással átírt kiadás).

Szépirodalmi művei: Nagyon nehéz emberek, dokumentum-interjú az „Eljárás az őszibarack szálvesszős metszéssel való termesztésére” című találmány sorsáról, Új Forrás, 1978, 2. sz.; *Más ez a kard, más ez a szerelem*, Népszabadság, 1999. ápr. 7. (válasz Csapody Tamásnak a Balassi-kard kapcsán írt, Balassit kárhóztató cikkére); *Vértesi János levele Itáliában tartózkodó ismeretlen magyar (magyarországi?) barátjához. Firenze, 1513. január 11.*, s. a. rend. P. PANNONIUS, in *Henmszlépey Georgina és Aby Warburg. Adalékok egy ΣΥΜΙΛΘΕΙΑ történetéhez. Széphelyi Frankl György 50. születése napjára*, közreadja az Accademia dei Polmonati Pietro PETROSTACCO betűivel, Bp., 1999; *Balassi Bálint fragmentuminak Balassa Antal iratai között lévő másolata*, Magyar Napló, 16(2004), 9. sz.; *Az út (fotóalbum)*, in „Nem sülyed az emberiség”. *Album amicorum Szórényi László LX. születésnapjára*, főszerk. JANKOVICS József, <http://www.iti.mta.hu/Szorenyi60/Koszeghy.pdf> (2011.08.04.).

A szerk.